

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker ändras så att punktskatten på alkoholdrycker höjs. Höjningen gäller alla dryckesgrupper, men skatten på vin höjs något mer än skatten på andra dryckesgrupper. Punktskatten på öl höjs med 2,7 procent, punktskatten på svaga alkoholdrycker som tillverkats genom jäsnings, till exempel cider, höjs med 2,1 procent, punktskatten på vin med 3,7 procent, punktskatten på mellanprodukter med 2,9 procent och punktskatten på etylalkoholprodukter med 2,0 procent. I genomsnitt höjs punktskatten på alkoholdrycker med cirka 2,5 procent.

Som en följd av skattehöjningen beräknas detaljförsäljningspriserna på alkoholdrycker stiga med i genomsnitt drygt 1 procent.

Den föreslagna höjningen ökar intäkterna av alkoholskatten med cirka 30 miljoner euro per år.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2019 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2019.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
MOTIVERING	3
1 Nuläge.....	3
1.1 Lagstiftning	3
1.2 Praxis.....	8
1.3 Den internationella utvecklingen i Finlands grannländer.....	12
1.4 Bedömning av nuläget.....	14
2 Målsättning och förslag.....	14
2.1 Målsättning.....	14
2.2 Alternativa genomförandesätt	14
2.3 Förslag.....	15
3 Propositionens konsekvenser	18
3.1 Ekonomiska konsekvenser	18
3.2 Samhälleliga konsekvenser	20
4 Beredningen av ärendet.....	22
5 Samband med andra propositioner.....	22
6 Ikraftträdande	22
LAGFÖRSLAGET	23
Lag om ändring av lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker	23
BILAGA	24
BILAGA	25
PARALLELLTEXT	25
Lag om ändring av lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker	25

MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning

Lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

Bestämmelser om punktskatt på alkohol och alkoholdrycker finns i lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (1471/1994). Alkoholdrycker definieras i lagen som drycker som är avsedda att förtäras och som innehåller mer än 1,2 volymprocent etylalkohol. Öl anses dock som alkoholdryck när det innehåller mer än 0,5 volymprocent etylalkohol. Alkoholdryckerna indelas i lagen i fem grupper: öl, vin, annan genom jäsnings tillverkad alkoholdryck, mellanprodukt och etylalkohol. I lagen definieras dessa produkter med hjälp av tulltariffnummer och verbala preciseringar. För alkohol och alkoholdrycker ska skatt betalas enligt den accistabell som ingår som bilaga till lagen.

Med öl avses sådana maltdrycker som hör till position 2203 i tulltariffen samt sådana blandningar av öl och alkoholfria drycker som hör till position 2206 i tulltariffen och som innehåller över 0,5 volymprocent alkohol. Öl beskattas på basis av dryckens etylalkoholhalt. Skatten på öl är 35,55 cent per centiliter etylalkohol, om etylalkoholhalten är över 2,8 volymprocent. Om etylalkoholhalten i öl är över 0,5 men högst 2,8 volymprocent är skatten 8,80 cent. För små, oberoende bryggerier har punktskatten på alkoholdrycker sänkts med 10—50 procent beroende på den årliga mängden producerad öl.

I lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker görs åtskillnad mellan vin och annan genom jäsnings tillverkad dryck. Som vin beskattas sådant vin som tillverkats av druvor och utan någon tillsats och som inte innehåller tillsatt etylalkohol. Som andra genom jäsnings tillverkade drycker betraktas sådana genom jäsnings tillverkade drycker som inte är vin eller öl och som inte innehåller tillsatt etylalkohol samt vars alkoholhalt är högst 15 volymprocent. Sådana drycker är exempelvis cider, long drink-drycker som innehåller jäsningsbaserad alkohol samt bärvin. Som andra genom jäsnings tillverkade drycker betraktas dessutom sådana genom jäsnings tillverkade drycker som inte är vin eller öl och vars alkoholhalt är över 1,2 men högst 8,5 volymprocent och som innehåller tillsatt etylalkohol. Punktskatten på vin och andra genom jäsnings tillverkade alkoholdrycker fastställs per liter färdig produkt. Om etylalkoholhalten i vinet eller i en annan genom jäsnings tillverkad alkoholdryck är över 1,2 men högst 2,8 volymprocent är skatten 24 cent per liter färdig produkt. Om etylalkoholhalten är över 2,8 men högst 5,5 volymprocent, är skatten 187 cent per liter färdig produkt. Om etylalkoholhalten är över 5,5 men högst 8 volymprocent, är skatten 268 cent per liter färdig produkt. På de viner och andra genom jäsnings tillverkade alkoholdrycker som är mest konsumerade och vars etylalkoholhalt är över 8 men högst 15 volymprocent är skatten 383 cent per liter färdig dryck. Även när etylalkoholhalten i vinet är över 15 men högst 18 volymprocent är skatten 383 cent per liter färdig produkt.

Som mellanprodukter betraktas produkter som har tillverkats genom jäsnings och som enligt definitionerna inte kan vara öl, vin eller annan genom jäsnings tillverkad dryck, till exempel vin med någon tillsats. Om mellanprodukternas etylalkoholhalt är över 1,2 men högst 15 volymprocent, är skatten 464 cent per liter färdig produkt. Om etylalkoholhalten är över 15 men högst 22 volymprocent, är skatten 718 cent per liter färdig produkt.

Det tas ut skatt för etylalkohol på basis av dryckens etylalkoholhalt. På starka alkoholdrycker som hör till position 2208 i tulltariffen och vars etylalkoholhalt i volymprocent är över 1,2 men högst 2,8 ska det tas ut 8,80 cent i skatt per centiliter alkohol. Om produktens etylalko-

holhalt är över 2,8 volymprocent, ska det på produkten tas ut 47,85 cent i skatt per centiliter etylalkohol. Som etylalkohol beskattas starka alkoholdrycker som vodka, konjak, whisky och likör samt exempelvis long drink-drycker som inte har tillverkats genom jäsning. Som etylalkohol beskattas även druv- och fruktvinbaserade drycker med en alkoholhalt som överstiger 22 volymprocent.

I enlighet med bestämmelserna i lagen om accis på vissa dryckesförpackningar (1037/2004) tas det ut punktskatt på alla detaljhandelsförpackningar som innehåller alkoholdrycker. Punktskatten på dryckesförpackningar är 51 cent per liter färdig produkt. Dryckesförpackningen är skattefri, om den kan fyllas på nytt eller användas för råvaruåtervinning och hör till det pantbaserade retursystemet.

De kvantitativa restriktionerna för skattefri resandeförsel för persontrafiken inom Europeiska unionen slopades även för Finlands del år 2004. Det innebär att en resenär som anländer till Finland från en annan medlemsstat får föra med sig valfri mängd punktskattepliktiga produkter, förutsatt att produkterna har köpts i den andra medlemsstaten till ett pris som inkluderar skatt, är för resenärens eget bruk och transporteras av resenären själv. För att skapa större klarhet i skattekontrollen och stävja den illegala resandeförseln kompletterades punktskatte-lagen (182/2010) i juli 2014 genom lag 495/2014 med bestämmelser om kvantitativa referensnivåer för den skattefria resandeförseln av alkoholdrycker. Referensnivåerna baserar sig på rådets direktiv 2008/118/EG om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG. De kvantitativa referensnivåerna är inga restriktioner för införsel, utan de gäller skyldigheten att lägga fram bevisning. En resenär blir skyldig att lägga fram utredning och bevisning som gäller användningssyftet för de produkter som hen för med sig, om det rör sig om mer än 20 liter mellanprodukter, 90 liter vin varav högst 60 liter är mousserande viner, 110 liter öl och 10 liter andra alkoholdrycker.

När de kvantitativa restriktionerna för resandeförsel slopades år 2004 sänktes alkoholskatten med i genomsnitt 33 procent. Genom skattesänkningen ville man styra alkoholkonsumtionen från resandeförsel till produkter som beskattas i Finland. Efter 2004 års skattesänkning har alkoholskatterna höjts sex gånger, och dessutom har skattestödet för små bryggerier utökats.

Vid ingången av 2008 höjdes alkoholskatterna med i genomsnitt 11,5 procent. Skatten på starka alkoholdrycker höjdes med 15 procent och skatten på andra alkoholdrycker med 10 procent. År 2009 höjdes alkoholskatten två gånger med 10 procent per gång. År 2012 höjdes skatten på öl och svaga alkoholdrycker som tillverkats genom jäsning med 15 procent och skatten på andra drycker med 10 procent. Vid ingången av 2014 höjdes skatten på alla alkoholdrycker lika mycket i relation till den hundraprocentiga alkohol som de innehåller. Höjningen var i genomsnitt sju procent. Skattehöjningen år 2018 lade betoningen på andra drycker än starka alkoholdrycker. Räknat i euro och liter hundraprocentig alkohol höjdes skatten på starka alkoholdrycker med cirka två tredjedelar av höjningen för andra dryckesgrupper. I genomsnitt var höjningen tio procent.

Syftet med skattehöjningarna har varit att öka statens inkomster samt att minska den totala alkoholkonsumtionen och därigenom de negativa effekterna av alkoholbruk. Dessutom har syftet varit att dimensionera skattehöjningarna så att prisstegringen för alkoholdrycker inte leder till att den inhemska försäljningen ersätts av resandeförsel i någon betydande utsträckning.

Alkohollagen

I mars 2018 trädde en ny alkohollag (1102/2017) i kraft. En del av lagändringarna trädde dock i kraft redan vid ingången av 2018. Syftet med den genomgripande översynen var att modernisera den föråldrade lagstiftningen och uppnå balans mellan strävan att minska alkoholskadorna respektive tillmötesgå näringsverksamheten. Den främsta principen för alkoholpolitiken är fortfarande att begränsa tillgången till alkohol och därigenom minska de negativa effekterna av alkohol.

Det statsägda alkoholbolaget, nedan *Alko*, har enligt alkohollagen på några undantag när fortfarande ensamrätt att bedriva detaljhandel med alkoholdrycker. Genom den nya alkohollagen fick dock också butiker, kiosker och servicestationer rätt att sälja starkare alkoholdrycker än tidigare. I nuläget får alla alkoholdrycker som innehåller högst 5,5 volymprocent etylalkohol säljas i tillståndspliktig detaljförsäljning. Tidigare fick dagligvarubutiker endast sälja genom jäsnings tillverkade alkoholdrycker med högst 4,7 volymprocent etylalkohol. Reformen gällde exempelvis så kallad A-öl, starkare cider än tidigare, long drink-drycker och alkoholhaltiga blanddrycker, oberoende av deras tillverkningsätt.

Alkohollagstiftningen ändrades också bland annat så att självständiga mikrobryggerier fick rätt att sälja hantverksöl på tillverkningsstället enligt samma principer som redan tidigare gällde för gårdsviner och det hembryggda ölet sahti. Vidare fick restaurangerna rätt att själva besluta om sina öppettider, och reglerna för utskänkingsrätten förenhetligades. Bestämmelserna om resandeförsel av alkoholdrycker från länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ändrades så att resan måste pågå minst 24 timmar för att resenären ska få föra in alkoholdrycker. Tidigare skulle resan pågå minst 20 timmar.

De främsta konsekvenserna av lagreformen anknyter till den ökande tillgången till alkohol, som bedömdes höja alkoholkonsumtionen och därmed också intäkterna av alkohol, men samtidigt också öka utgifterna och kostnaderna för de negativa effekterna av alkohol. Utifrån de i nuläget aktuella uppgifterna är det dock alltför tidigt att säga något om effekterna av lagreformen. Ett brett sammansatt uppföljningsforum har tillsatts för att bevaka konsekvenserna av den stora alkohollagsreformen. Forumets mandat sträcker sig till utgången av juni 2019. Forumet ska bland annat sammanställa det informationsunderlag som behövs för en utvärdering av reformens konsekvenser.

Unionslagstiftningen

I Europeiska unionens lagstiftning föreskrivs det om den struktur för skatterna på alkoholdrycker och om de minimiskattesatser för punktskatter på alkohol som ska tillämpas i medlemsländerna. Bestämmelser om alkoholbeskattningsstrukturen, de produkter som ska beskattas samt om definitionerna på dem finns i rådets direktiv 92/83/EEG om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker, nedan *strukturdirektivet*. Bestämmelser om minimiskattesatser finns i rådets direktiv 92/84/EEG om tillnärmning av punktskattesatser på alkohol och alkoholdrycker, nedan *skattesatsdirektivet*.

Enligt strukturdirektivet ska punktskatten på vin, andra jästa drycker och mellanprodukter bestämmas utifrån mängden färdig produkt medan punktskatten på öl och etylalkohol ska beräknas utifrån mängden hundra procentig alkohol. Punktskatten på öl kan alternativt bestämmas per grad Plato. I strukturdirektivet föreskrivs det också vilka slags skattegraderingar som är möjliga för olika produktgrupper och på motsvarande sätt vilka skattesänkningar eller skattebefrielser som medlemsstaterna ska eller, om de så önskar, får bevilja. Nationella skattegraderingar eller skattebefrielser som avviker från direktivet tillåts inte.

Enligt strukturdirektivet får de medlemsstater som så önskar, på vissa villkor, tillämpa sådana nedsatta skattesatser för oberoende, små bryggerier som inte får sättas mer än 50 procent under standardsatsen för punktskatt. På öl som innehåller högst 2,8 volymprocent alkohol kan medlemsstaterna dessutom tillämpa en lägre skattesats än på starkare öl. Medlemsstaterna får tillämpa nedsatta punktskattesatser på vin och andra jästa drycker med en alkoholhalt som inte överstiger 8,5 volymprocent. För gruppen mellanprodukter gäller att skatten får graderas så att det för drycker med en etylalkoholhalt som inte överstiger 15 volymprocent, under vissa förutsättningar får tas ut lägre punktskatt än standardsatsen för punktskatt. Dessutom får medlemsstaterna tillämpa nedsatta skattesatser på drycker som hör till position 2208, etylalkohol, i tulltariffen och som har en alkoholhalt som inte överstiger 10 volymprocent.

Medlemsstaterna ska ta ut punktskatter som är minst lika stora som de minimiskattesatser som anges i skattesatsdirektivet, men de får tillämpa skattenivåer som är högre än minimiskattesatserna. Nivåerna på minimiskattesatserna anges särskilt för de olika grupperna av alkoholhaltiga drycker. I direktivet används euro per hektoliter som enhet, och det betyder detsamma som cent per liter. Minimipunktskattesatsen för öl är antingen 0,748 euro per hektoliter/grad Plato i den färdiga produkten eller 1,87 euro per hektoliter/grad av alkohol i den färdiga produkten. Minimipunktskattesatsen för icke mousserande vin och för mousserande vin är 0 euro per hektoliter av produkten. För mellanprodukter föreskrivs en motsvarande minimiskattesats på 45 euro. Minimipunktskattesatsen för etylalkohol är 550 euro per hektoliter hundra procentig alkohol.

Skattesatsdirektivet kräver inte direkt att medlemsstaterna ska beskatta olika produkter lika för varje procent etylalkohol. När nationella skattenivåer införs ska dock bestämmelserna i artikel 110 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt beaktas. Ingen medlemsstat får, direkt eller indirekt, på varor från andra medlemsstater lägga interna skatter eller avgifter, av vilket slag de än är, som är högre än de skatter eller avgifter som direkt eller indirekt läggs på liknande inhemska varor. Vidare får ingen medlemsstat på varor från andra medlemsstater lägga sådana interna skatter eller avgifter som är av sådan art att de indirekt skyddar andra varor. I praktiken har kravet på icke-diskriminering aktualiserats i fråga om öl och vin i sådana fall där endast någotdera varit av huvudsakligen inhemskt ursprung.

Även om alkoholbeskattningen har harmoniserats i unionen varierar nivån på alkoholbeskattningen betydligt från ett EU-land till ett annat. Bulgarien, Kroatien och Rumänien har den lägsta beskattningen av etylalkoholprodukter, medan beskattningen av öl är lägst i Rumänien, Bulgarien och Tyskland. Vin beskattas inte alls i hälften av EU-medlemsstaterna. Sverige, Finland, Irland och Storbritannien tar ut de högsta skatterna på etylalkohol. Finlands skatt på öl är den högsta inom EU, och därefter kommer Irland, Storbritannien och Sverige. I jämförelse med medlemsstaterna ligger Finland i täten också när det gäller beskattningen av såväl vin som mellanprodukter.

Tabell 1. Skattenivåerna för alkoholdrycker i EU-medlemsstaterna i juli 2018

	Öl	Vin	Etylalkohol
	(euro per liter hundra procentig alkohol)		
Finland	35,55	30,64	47,85
Irland	22,55	33,99	42,57
Storbritannien	21,58	26,12	32,50
Sverige	21,03	21,80	53,78
Estland	16,92	11,83	23,89
Grekland	12,50	1,82	24,50
Slovenien	12,10	0,00	13,20
Nederländerna	7,59	7,06	16,86
Italien	7,55	0,00	10,36
Danmark	7,53	12,48	20,16
Frankrike	7,42	0,30	17,41
Litauen	7,11	13,17	16,65
Lettland	6,80	7,36	16,70
Cypern	6,00	0,00	9,57
Kroatien	5,34	0,00	7,07
Ungern	5,20	0,00	10,70
Belgien	5,01	5,99	29,93
Österrike	5,00	0,00	12,00
Malta	4,83	1,64	13,60
Polen	4,52	2,93	13,22
Portugal	4,18	0,00	13,87
Slovakien	3,59	0,00	10,80
Tjeckien	3,08	0,00	10,96
Spanien	1,99	0,00	9,59
Luxemburg	1,98	0,00	10,41
Tyskland	1,97	0,00	13,03
Bulgarien	1,92	0,00	5,62
Rumänien	1,80	0,00	7,21

Källa: Databasen "Taxes in Europe" (http://ec.europa.eu/taxation_customs/index_en.htm)

Beräkningarna grundar sig på följande alkoholhalter för öl och icke mousserande vin: 5 volymprocent alkohol för öl och 12,5 volymprocent alkohol för vin.

1.2 Praxis

Alkoholkonsumtionen

Den totala konsumtionen av alkoholdrycker i Finland har varit nedåtgående under 2010-talet. Nedgången i den totala konsumtionen har för de flesta åren berott på att den statistikförda konsumtionen har minskat. Den statistikförda konsumtionen gäller drycker som säljs och beskattas i Finland. Att totalkonsumtionen minskade med drygt fyra procent 2017 berodde dock främst på en minskning av den icke statistikförda konsumtionen; den statistikförda konsumtionen minskade nämligen med 0,8 procent, medan den icke statistikförda konsumtionen minskade med 17,4 procent. Den totala konsumtionen var 10,3 liter hundra procentig alkohol per invånare som fyllt 15 år.

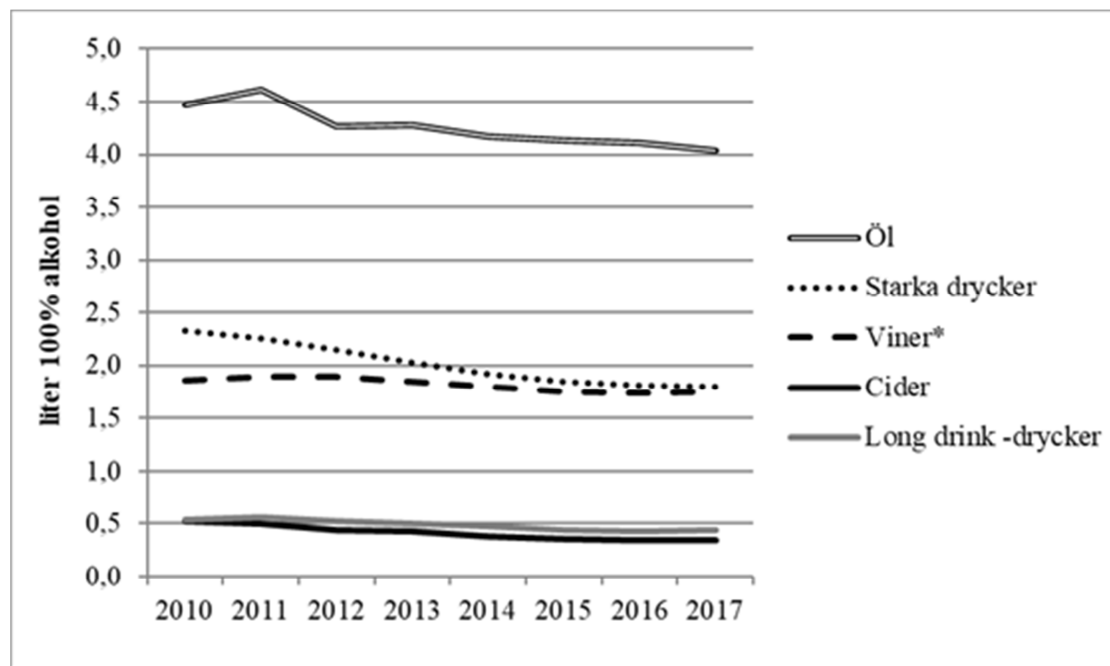
Tabell 2. Alkoholkonsumtionen åren 2010—2017, liter hundra procentig alkohol per invånare som fyllt 15 år

År	Statistikförd konsumtion	Icke statistikförd konsumtion	Total konsumtion
2010	9,7	2,3	12,0
2011	9,8	2,3	12,1
2012	9,3	2,2	11,5
2013	9,1	2,5	11,5
2014	8,8	2,4	11,1
2015	8,5	2,3	10,8
2016	8,4	2,3	10,8
2017	8,4	1,9	10,3

Källa: Institutet för hälsa och välfärd

Konsumtionen av öl har minskat något under de senaste åren, men utgör ändå cirka hälften av den statistikförda konsumtionen. I ett längre perspektiv har konsumtionen av starka alkoholdrycker minskat avsevärt och utgör nu endast drygt en femtedel av den statistikförda konsumtionen. Konsumtionen av vin ligger på samma nivå men har ökat i ett långt perspektiv. På senare år har dock konsumtionen av vin varierat något. Cider och long drink-drycker utgör cirka tio procent av den statistikförda konsumtionen.

Figur 1. Utvecklingen av den statistikförda alkoholkonsumtionen enligt dryckesgrupp, liter hundra procentig alkohol per invånare som fyllt 15 år

Källa: Institutet för hälsa och välfärd

* starka och svaga viner sammanlagt

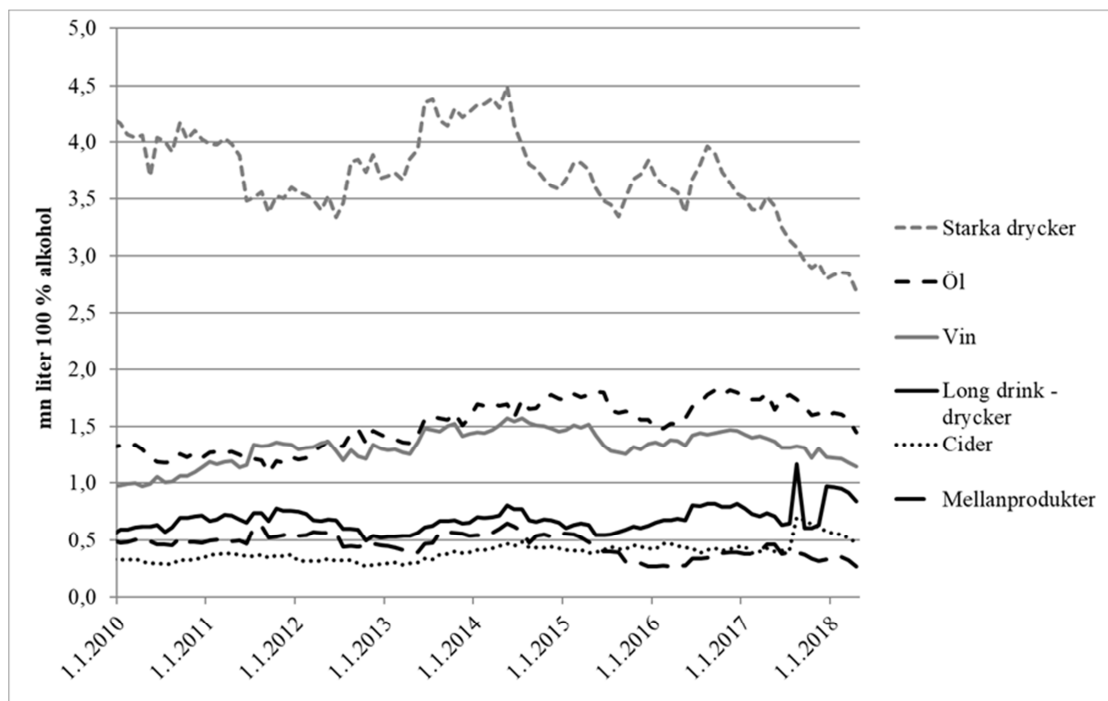
Under perioden januari-juni 2018 minskade den statistikförda konsumtionen av alla dryckesgrupper något, med undantag av long drink-drycker. Utifrån utvecklingen under den första hälften av året verkar det som om konsumtionen av starkare, ginbaserade long drink-drycker har ökat betydligt sedan försäljning i dagligvarubutiker blev tillåten.

Cirka tre fjärdedelar av den icke statistikförda konsumtionen utgörs av alkohol som införs av resenärer. Resten utgörs av laglig och olaglig alkoholtillverkning hemma, alkohol som finländare förtär utomlands och olaglig import. Dessa poster har under de senaste åren varit av relativt liten betydelse. Resandeförselns andel av finländarnas totala alkoholkonsumtion är uppskattningsvis ungefär 14 procent, medan den övriga icke statistikförda konsumtionens andel är sammanlagt cirka 5 procent.

Resandeförseln av alkoholdrycker följs genom enkätundersökningar med utgångspunkt i intervjuer. Resultaten publiceras tre gånger om året för varje föregående period på 12 månader, och de grundar sig på svar från cirka 26 000 intervjuade per år. Sedan år 2005 har uppgifterna samlats in genom veckovisa intervjuer och med någorlunda enhetliga frågor.

Enligt undersökningarna har införselmängderna för alkoholdrycker varierat en aning under perioden 2007—2017. Resandeförseln ökade med sammanlagt 13 procent åren 2008 och 2009. Efter det låg resandeförseln på i stort sett samma nivå fram till år 2013, då den ökade med ungefär 15 procent från föregående år. Åren 2014—2016 var resandeförseln relativt stabil, men år 2017 minskade införseln med cirka 19 procent. Enligt de senaste tillgängliga uppgifterna minskade resandeförseln av alkoholdrycker med ungefär 23 procent under perioden september 2017—augusti 2018 jämfört med föregående motsvarande period.

Figur 2. Resandeförselns utveckling sedan 2010 enligt dryckesgrupp som en glidande summa för tolv månader, miljoner liter hundra procentig alkohol

Källa: Undersökning av resandeförseln av alkoholdrycker, Kantar TNS Oy

En granskning med utgångspunkt i hundra procentig alkohol visar att knappt hälften av resandeförseln består av starka alkoholhaltiga drycker, det vill säga starka alkoholdrycker och mellanprodukter. Det betyder att resandeförselns andel i förhållande till den totala konsumtionen är störst inom gruppen starka alkoholdrycker. Knappt 30 procent av den totala konsumtionen av dessa drycker bestod år 2017 av drycker som förts in skattefritt genom resandeförsel. Räknat i införda liter är resandeförseln av öl störst, men i proportion till den totala ölkonsumtionen under 10 procent. Beräkningen har beaktat både starköl och mellanöl samt att öl som förts in genom resandeförsel har en högre alkoholhalt. I de andra dryckesgrupperna står resandeförseln för något mellan en sjättedel och en femtedel av den totala konsumtionen.

Resandeförseln är klart störst från Estland. För 2017 gäller att beräknad i hundra procentig alkohol stod den alkohol som fördes in från Estland för två tredjedelar av all resandeförsel av alkohol. Införseln från Lettland kan för närvarande inte specificeras. Den har hittills uppskattats vara ringa men växande.

Enligt enkätundersökningen om resandeförseln år 2017 förde 55 procent av resenärerna inte med sig några alkoholdrycker alls när de återvände till landet. Andelen har ökat med 10 procentenheter sedan 2010.

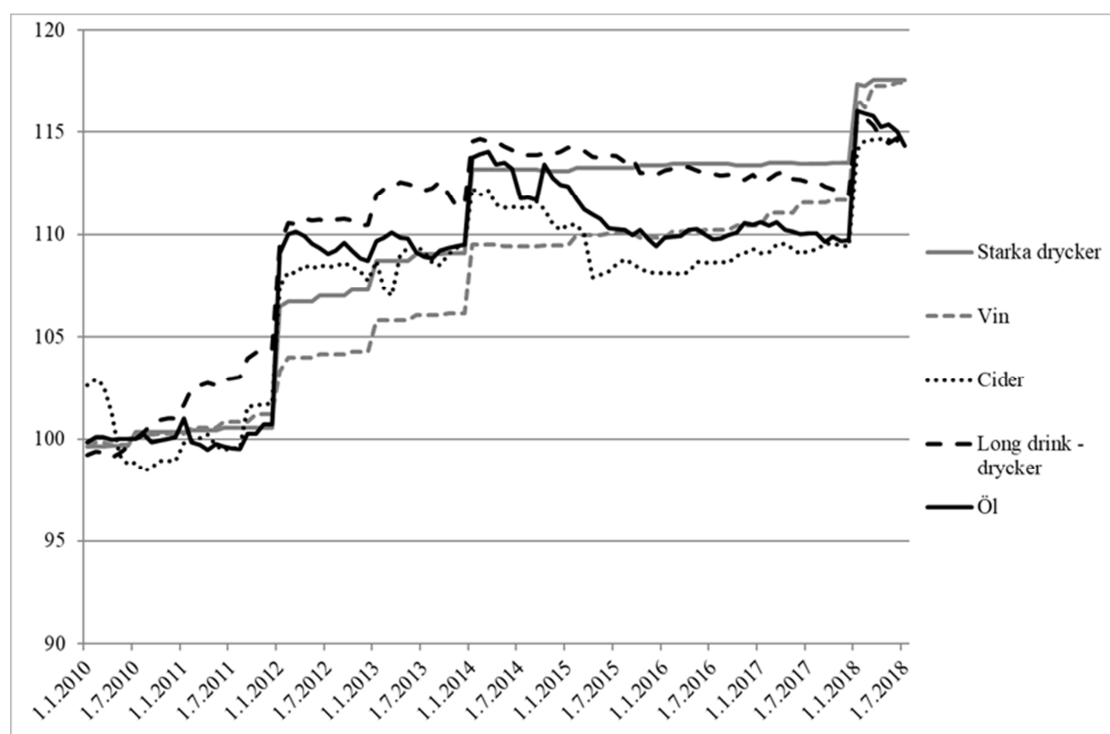
Prisutvecklingen för alkoholdrycker

Statistikcentralens konsumentprisindex visar att detaljförsäljningspriserna på alkoholdrycker minskade eller ökade högst i samma grad som inflationen mellan skattehöjningen i början av 2014 och utgången av 2017. Priserna på öl minskade i genomsnitt med knappt fyra procent. Vinpriserna ökade med cirka två procent, medan priserna på cider och long drink-drycker

minskade med över två procent. Priserna på starka alkoholdrycker låg i slutet av 2017 på i stort sett samma nivå som i början av 2014. Under perioden steg priserna generellt med 1,8 procent, vilket innebär att detaljförsäljningspriserna på alkoholdrycker reellt sett sjönk från början av 2014 till slutet av 2017.

Under första hälften av 2018 har detaljförsäljningspriserna, beroende på dryckesgrupp, stigit med ett värde mellan knappt två procent och fem procent. Å andra sidan har priserna sjunkit på vissa produkter som nu får säljas i dagligvaruhandeln.

Figur 3. Indexerad nominell prisutveckling i detaljhandeln för alkoholdrycker enligt dryckesgrupp, 2010=100

Källa: Statistikcentralen, konsumentprisindex

Skatteintäkter

Intäkterna av alkoholskatten var 1 337 miljoner euro år 2017. Intäkterna minskade med cirka 1 procent jämfört med året innan. År 2018 förväntas skatteintäkterna öka till knappt 1,5 miljarder euro till följd av skattehöjningen i början av året och den ökande alkoholkonsumtion som alkohollagsreformen väntas leda till.

Ungefär 45 procent av skatteintäkterna hänförs sig till öl, en knapp tredjedel till etylalkohol och en fjärdedel till vin och andra drycker som tillverkats genom jäsning. Mellanprodukterna står för ungefär 1 procent av skatteintäkterna.

Tabell 3. Utvecklingen av intäkterna av punktskatt på alkohol enligt dryckesgrupp åren 2010—2017, miljoner euro

År	Öl	Viner	Mellanprodukter	Etylalkohol	Sammanlagt mn euro
2010	528	286	19	451	1284
2011	530	292	19	440	1281
2012	581	327	19	454	1381
2013	575	313	18	429	1336
2014	610	336	18	430	1394
2015	605	319	17	415	1356
2016	606	320	16	412	1354
2017	596	318	15	408	1337

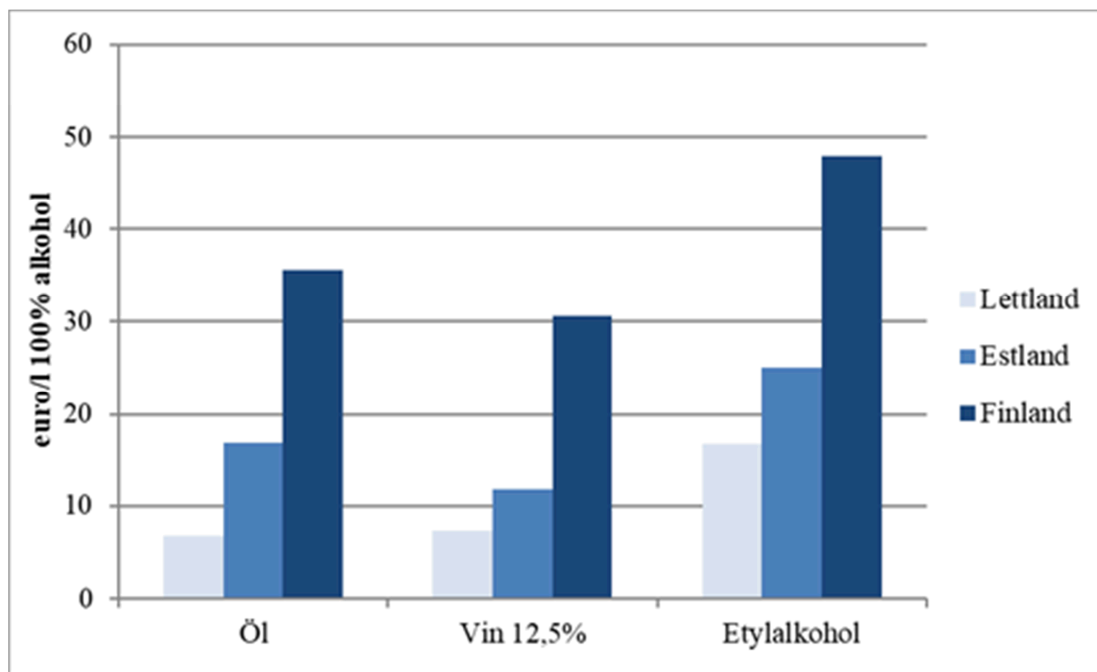
1.3 Den internationella utvecklingen i Finlands grannländer

Estland har höjt alkoholskatten flera gånger under de senaste åren. Höjningarna har inriktats särskilt på öl och svaga drycker som tillverkats genom jäsning. Sedan 2016 har skatten på öl mer än fördubblats, medan skatten på drycker som tillverkats genom jäsning har stigit med 74 procent, skatten på vin med 32 procent och skatten på etylalkohol med 15 procent.

De estniska skattehöjningarna har inneburit att prisskillnaden i jämförelse med Lettland har ökat, vilket i Estland har lett till ökad resandeförsel. År 2016 uppskattas resandeförseln ha stått för ungefär 8 procent av den totala konsumtionen. Den olagliga försäljningen av alkohol är ett problem i Estland och står för ungefär 5 procent av den totala konsumtionen. På vodka-marknaden är den illegala andelen drygt 20 procent.

Till följd av den ökande resandeförseln har redan antagna skattehöjningar omprövats redan innan de trätt i kraft. Den skattehöjning som gjordes i februari 2018 var endast hälften så stor som ursprungligen planerat. Den skattehöjning på 10–20 procent som planerats för 2019 ska nu återtas, och det är osäkert om den lika stora skattehöjning som planerats för 2020 kommer att genomföras.

Figur 4. Skattenivåer för öl, vin och etylalkohol i Finland, Estland och Lettland i juli 2018, euro per liter hundra procentig alkohol

Efter skattehöjningarna i september 2018 är skatten på öl i Estland cirka hälften av den finländska skattenivån. År 2016 var skatten på öl i Estland ungefär en fjärdedel av skatten i Finland. Skatten på svaga drycker tillverkade genom jäsning var år 2016 knappt 30 procent av skattenivån i Finland. I dag är förhållandet 45 procent. Skatten på starka alkoholdrycker har ökat minst i förhållande till skattenivån i Finland, nämligen från 45 till 52 procent. Skatten på vin är i dag cirka 40 procent av skatten i Finland, medan den tidigare var cirka 30 procent.

När skattenivåerna i Estland och Finland jämförs bör det noteras att tillgången till alkohol har begränsats i betydande grad i Finland och att ländernas distributionskanaler avviker från varandra såväl till sina strukturer, begränsningar och priser som till antalet. Skatteskillnaderna avspeglar därför inte nödvändigtvis prisskillnaderna.

Prisskillnaderna mellan Estland och Finland har minskat mest i fråga om öl. Utifrån Eurostats siffror över prisutvecklingen steg priserna på öl i Estland med cirka 45 procent mellan 2015 och juli 2018, medan priserna på starka alkoholdrycker steg med cirka 25 procent och priserna på vin med knappt 20 procent. I Finland var prisökningen under samma period 4–5 procent inom samtliga dryckesgrupper.

I absoluta tal är prisskillnaden mellan Finland och Estland fortfarande betydande. Skillnaden varierar dock beroende på produkt och på vilka produkter som anses jämförbara. Till exempel är prisskillnaderna på öl små, om man jämför priset på mellanöl i Finland och priset på starköl i Estland. Priset på de billigaste vinflaskorna i de inköpsställen som favoriseras av turisterna i Estland är cirka två tredjedelar av priset på de billigaste vinerna i Finland.

Lettland har höjt sina alkoholskatter måttligt de senaste åren, men skattenivån är avsevärt lägre än i Estland. När det gäller alkoholdrycker är prisskillnaden mellan Finland och Lettland därför betydande.

1.4 Bedömning av nuläget

År 2004 anpassades nivån på alkoholbeskattningen i Finland till de slopade restriktionerna för resandeförsel. Sedan 2008, då pris- och konsumtionsförändringarna hade stabiliserats, har skatterna höjts måttligt. Syftet med skattehöjningar är att öka statens skatteinkomster och minska den totala alkoholkonsumtionen och därigenom de negativa effekterna av alkohol.

Höjningarna av alkoholskatten har bidragit till att minska den totala alkoholkonsumtionen, vilket i sin tur också har minskat de negativa effekterna. Samtidigt har inflödet av alkoholskatt ökat från cirka en miljard till cirka 1,5 miljarder euro.

För att resandeförseln inte ska underminera skattebasen för alkoholskatten bör alkoholskattepolitiken fortsättningsvis utvecklas långsiktigt, samtidigt som det gäller att försöka undvika stora eller snabba skatteändringar. Det finns ett klart samband mellan den inhemska prisnivån på alkoholdrycker och resandeförseln. Risken är att en stor inhemsk prishöjning ökar inte bara den lagliga resandeförseln utan också den olagliga langningen i hemlandet av alkohol som förts in genom resandeförsel.

Strävan har varit att dimensionera skattehöjningarna så att de inte i betydande grad medför att den inhemska försäljningen ersätts av resandeförsel. Stora höjningar kan leda till att resandeförseln ökar okontrollerat, varvid den ökning av skatteintäkterna som följer av skattehöjningen kan bli liten. En skattehöjning leder inte till att den totala konsumtionen minskar, i det fall att den inhemska konsumtionen ersätts av olaglig försel eller laglig resandeförsel.

I början av 2018 gjordes stora ändringar som påverkade priset på och tillgången till alkohol. Det är ännu inte möjligt att utvärdera effekterna av dessa ändringar. Ur ett alkoholpolitiskt perspektiv är det alltså ännu inte möjligt att bedöma hur eventuella nya skattehöjningar bör dimensioneras och riktas.

2 Målsättning och förslag

2.1 Målsättning

Syftet med propositionen är att öka statens skatteinkomster. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering ska tyngdpunkten inom beskattningen flyttas från arbete och företagande till i synnerhet miljöskatter. När regeringen hösten 2018 enades om statens budgetproposition för 2019 beslutade den att höja alkoholskatten med 30 miljoner euro för att finansiera lindringen av beskattningen av arbete. I regeringsprogrammet konstateras också att alkoholskatten ska ses över, om höjningarna i Estland gör det möjligt. Under den innevarande regeringsperioden har alkoholskatten redan höjts en gång, nämligen vid ingången av 2018.

2.2 Alternativa genomförandesätt

En höjning av intäkterna av alkoholskatten med 30 miljoner euro kan genomföras på olika sätt. Hur höjningen av alkoholskatten genomförs och hänförs till olika dryckesgrupper påverkar skattestrukturen. Den nuvarande skattestrukturen för alkoholskatten innebär att dryckesgrupperna behandlas olika, eftersom etylalkoholbaserade drycker beskattas strängare än andra dryckesgrupper i relation till den mängd alkohol de innehåller. Skattenivån för etylalkoholbaserade drycker är ungefär 35 procent högre än till exempel skattenivån för öl. Skatten på vin är däremot cirka 14 procent lägre än skatten på öl och 23 procent lägre än skatten på svaga alkoholdrycker som tillverkats genom jäsning.

Om skattehöjningen genomförs som en procentuellt lika stor höjning för alla dryckesgrupper, innebär ändringen en större prishöjning i euro för starka drycker. Däremot blir skattehöjningen i euro mindre i synnerhet för vin än för andra dryckesgrupper. Höjningen kan också genomföras så att skattebördan för alla alkoholdrycker stiger lika mycket i euro i relation till den rena alkohol som dryckerna innehåller. Då kvarstår den nuvarande skattestrukturen, och olika dryckesgrupper behandlas jämbördigt med avseende på alkoholhalten.

När man avgör hur skattehöjningarna ska slå mot olika dryckesgrupper bör man ta hänsyn till att risken för en ökning av resandeförseln varierar beroende på dryckesgrupp. Prisskillnaderna mellan Estland och Finland och resandeförselns andel av den totala konsumtionen varierar mellan dryckesgrupperna. Detta har betydelse vid bedömningen av hur skattehöjningarna och de inhemska prisökningarna kommer att påverka resandeförseln av olika drycker.

En sak som talar för att skattehöjningarna bör fokusera på svaga drycker, till exempel öl, är att de estländska skattehöjningarna har lagt tonvikten på just svaga drycker. I Estland har priserna på öl och cider stigit mer än priserna på starka alkoholdrycker och vin, medan prisändringarna i Finland är relativt jämna mellan de olika dryckesgrupperna. Det har lett till att prisskillnaderna mellan Finland och Estland har minskat mest i fråga om svaga drycker. Eftersom resandeförseln av öl dessutom står för den minsta andelen i förhållande till den totala konsumtionen, kan man förvänta sig att det, med hänsyn till utvecklingen av resandeförseln, finns störst utrymme för skatteändringar uttryckligen när det gäller svaga drycker. Rörelseutrymmet i fråga om starka alkoholdrycker inskränks av att dessa drycker utgör cirka hälften av resandeförseln och att prisskillnaderna mellan Finland och Estland och andra grannländer fortfarande är relativt stora.

När skattehöjningen genomförs bör det beaktas att strukturdirektivets bestämmelser om tillåtna skattegraderingar enligt produktgrupp begränsar möjligheterna att inrikta skattehöjningen inom dryckesgruppen. Exempelvis inom produktgruppen etylalkohol får skatten enligt direktivet graderas enligt två nivåer, men endast så att högst 10 volymprocent etylalkohol får ha en skattesats under standardsatsen. Det innebär exempelvis att för etylalkoholbaserade long drink-drycker vars alkoholhalt är 5,5 procent volymprocent och som ingår i den aktuella produktgruppen får skattenivån inte vara högre än för starkare produkter inom samma produktgrupp. Inom produktgruppen öl gäller att utöver den skattesänkning som beviljas små bryggerier får skattenivån vara lägre bara för öl som innehåller högst 2,8 volymprocent alkohol. I övrigt ska skattenivån vara densamma per centiliter etylalkohol som ölen innehåller. Enligt direktivet är skattegraderingen inte lika strikt för andra svaga drycker som tillverkats genom jäsning.

2.3 Förslag

Regeringen föreslår att punktskatten på alkohol höjs i jämn proportion till alkoholhalten i dryckerna. Höjningen gäller alla dryckesgrupper med undantag för vin, där regeringen föreslår en något större höjning än för de andra dryckesgrupperna. Den större höjningen av skatten på vin syftar till att minska skillnaden i beskattningen av vin och andra svaga alkoholdrycker.

För att uppnå den målsatta ökningen av skatteintäkterna med 30 miljoner euro föreslås det att punktskatten på öl höjs med 2,7 procent, punktskatten på svaga drycker som tillverkats genom jäsning, såsom cider, höjs med 2,1 procent, punktskatten på vin med 3,7 procent, punktskatten på mellanprodukter med 2,9 procent och punktskatten på etylalkoholprodukter med 2,0 procent. I genomsnitt höjs punktskatten på alkoholdrycker med cirka 2,5 procent.

Propositionen beaktar den ändring av lagen om punktskatt på läskedrycker som enligt förslag ska genomföras vid ingången av 2019. Ändringen innebär att skatten på sockerhaltiga läske-

drycker höjs från 22 till 27 cent per liter. Punktskatten på mycket svaga drycker, exempelvis öl, andra genom jäsnings tillverkade drycker och etylalkoholdrycker som innehåller högst 2,8 volymprocent alkohol, höjs på motsvarande sätt, så att beskattningen av svaga men alkoholhaltiga drycker harmonierar med den föreslagna skattenivån för drycker som omfattas av punktskatten på läskedrycker. Höjningarna i dessa dryckesgrupper är 9—13 procent.

Räknat i euro höjs punktskatten på alkohol med cirka 0,95 euro per liter hundra procentig alkohol. Undantaget är vin, där höjningen är cirka 1,10 euro per liter hundra procentig alkohol. Skatten på vin höjs 16 procent mer än skatten på andra dryckesgrupper. Vid beräkningen av skattenivån för vin, drycker som tillverkas genom jäsnings och mellanprodukter tillämpas produktgruppernas genomsnittliga alkoholhalter. Alkoholhalten i vin antas vara 12,5 volymprocent. Det finns dock såväl svagare som starkare viner på marknaden. För de starkare vinernas del blir höjningen något lägre i förhållande till alkoholhalten än för de svagare vinerna.

I tabellen nedan anges de gällande och de föreslagna skattebeloppen per produktgrupp.

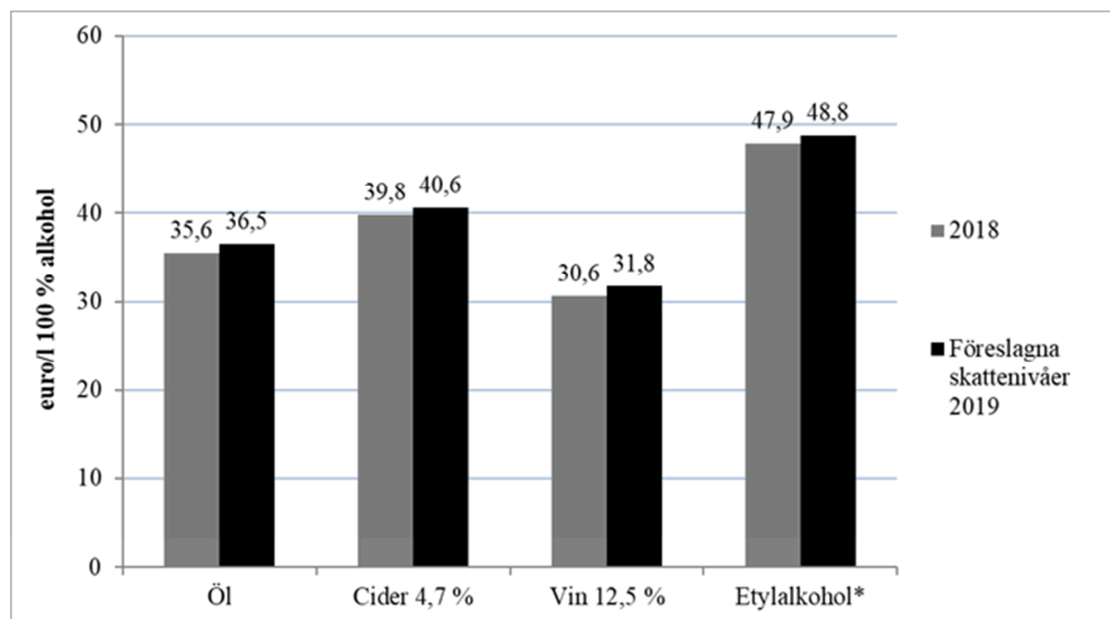
Tabell 4. Gällande och föreslagna skattenivåer för alkoholskatten enligt produktgrupp

Etylalkoholhalt i volymprocent	Gällande skattebe- lopp	Förslag
<i>Öl</i>		
— över 0,5 men högst 2,8	8,80	9,60 cent/centiliter etylalko- hol
— över 2,8	35,55	36,50 cent/centiliter etylal- kohol
<i>Viner och andra genom jäsning till- verkade alkoholdrycker</i>		
— över 1,2 men högst 2,8	24,00	27 cent/liter färdig alkohol- dryck
— över 2,8 men högst 5,5	187,00	191 cent/liter färdig alko- holdryck
— över 5,5 men högst 8	268,00	275 cent/liter färdig alko- holdryck
— över 8 men högst 15	383,00	397 cent/liter färdig alko- holdryck
<i>Viner</i>		
— över 15 men högst 18	383,00	397 cent/liter färdig alko- holdryck
<i>Mellanprodukter</i>		
— över 1,2 men högst 15	464,00	478 cent/liter färdig alko- holdryck
— över 15 men högst 22	718,00	738 cent/liter färdig alko- holdryck
<i>Etylalkohol</i> produkter som hör till position 2208 i tulltariffen:		
— över 1,2 men högst 2,8	8,80	9,60 cent/centiliter etylalko- hol
— över 2,8	47,85	48,80 cent/centiliter etylal- kohol
Övriga	47,85	48,80 cent/centiliter etylal- kohol

Vid beräkningen av höjningarna för olika produktgrupper har strävan varit att säkerställa att EU-rättens krav på icke-diskriminering uppfylls. Hänsyn har också tagits till strukturdirekti-
vets villkor för en nedsatt skattesats för mellanprodukter i relation till standardsatserna för
punktskatt på mellanprodukter, icke mousserande vin och övriga icke mousserande jästa
drycker.

Efter det att alkoholskatten har höjts enligt förslaget är punktskatten på etylalkohol 48,80 euro per liter hundra procentig alkohol. Beräknad på motsvarande sätt är skatten 35,14 euro per liter för mellanprodukter som innehåller 21 volymprocent alkohol och 31,76 euro per liter för typiska viner som innehåller 12,5 volymprocent alkohol. Skatten på öl är efter ändringen 36,50 euro per liter hundra procentig alkohol.

Figur 5. Gällande och föreslagna skattenivåer för alkoholdrycker i relation till den hundra procentiga alkohol de innehåller

* Inbegriper etylalkoholbaserade long drink-drycker och övriga blanddrycker

Det föreslås att den accistabell som ingår som bilaga till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker ska ändras i enlighet med de föreslagna skattehöjningarna.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

Som en följd av den föreslagna höjningen kommer statens intäkter av alkoholskatten att öka med uppskattningsvis cirka 30 miljoner euro per år jämfört med en situation där skattebeloppen inte ändras. Det är en ökning på cirka två procent jämfört med de uppskattade skatteintäkterna på cirka 1,5 miljarder euro för 2019. Ökningen för 2019 skulle dock stanna vid 28 miljoner euro till följd av redovisningsperioderna för punktskatterna.

Skattestödet för små bryggerier uppgår i nuläget till 13 miljoner euro och kommer att öka med endast cirka 300 000 euro. Skattebördan för öl som produceras av små bryggerier kommer att öka mindre än för öl som beskattas enligt den allmänna skattesatsen för öl, vilket innebär en ökad skatteskillnad i euro mellan dessa produktgrupper.

Som en följd av skattehöjningen beräknas detaljförsäljningspriserna på alkoholdrycker stiga med i genomsnitt drygt 1 procent. Skillnaderna mellan produktgrupperna blir små, eftersom de genomsnittliga prisförändringarna stannar vid något mellan en knapp procent och under två procent för samtliga dryckesgrupper. Serveringspriserna väntas stiga med i genomsnitt cirka

en halv procent. Vid beräkningen av priserna har man utgått från att skattehöjningarna fullt ut överförs på konsumentpriserna.

Produktens utgångspris påverkar den procentuella prisförändringen, och vid bedömningen av skattehöjningens prisseffekter bör därför även prisseffekterna i euro granskas. Detta åskådliggörs i tabell 5.

Tabell 5. Skattehöjningens inverkan på några exempeldrycker per liter av drycken

	alkoholhalt	prisexempel*	skatt 2018	skattehöjning	prisförändring	prisförändring
	%	eur/l	eur/l			eur/l
Mellanöl, förmånligt pris	4,7	3,50	1,67	2,7 %	1,6 %	0,06
Mellanöl, dyrare	4,7	5,50	1,67	2,7 %	1,0 %	0,06
Starköl	5,2	5,50	1,85	2,7 %	1,1 %	0,06
Cider	4,7	6,00	1,87	2,1 %	0,8 %	0,05
Long drink (gin som bas)	5,5	7,00	2,63	2,0 %	0,9 %	0,06
Vin	12,0	13,00	3,83	3,7 %	1,3 %	0,17
Starka drycker	40,0	30,00	19,14	2,0 %	1,6 %	0,47
Ett stop öl	4,7	15,00	1,67	2,7 %	0,4 %	0,06
Ett glas vin	12,0	40,00	3,83	3,7 %	0,4 %	0,17

*Siffrorna beaktar inte hur ändringarna av alkohollagen påverkar alkoholhalten eller priserna.

Det har konstaterats att den statistikförda konsumtionen av alkohol minskar när priserna på alkoholdrycker stiger efter en skattehöjning. Den föreslagna skattehöjningen är dock så liten att den statistikförda konsumtionen väntas öka endast något. Skattehöjningens inverkan på alkoholkonsumtionen har bedömts med hjälp av priselasticitetsvärden för efterfrågan. Priselasticiteten är -0,72 för starka drycker och mellanprodukter, -1,06 för vin och -0,40 för öl (Ollikainen 2016: Alkoholijuomien kysynnän joustot Suomessa vuosina 2001—2015).

Det är dock möjligt att resandeförseln kommer att öka genom den föreslagna höjningen. Höjningen är relativt liten, så risken för ökande resandeförseln är begränsad. En skattehöjning har dock alltid ett informationsvärde för konsumenterna, vilket kan leda till att resandeförseln ökar.

Bedömningen av konsekvenserna är förknippad med viss osäkerhet, eftersom såväl den inhemska konsumtionen som resandeförseln påverkas av många olika faktorer samtidigt. Det går ännu inte att tillförlitligt bedöma hur dagligvaruhandelns utvidgade försäljningsrätt påverkar den inhemska försäljningen av alkohol, eftersom pris- och konsumtionsförändringarna väntas ske långsamt. Hittills har priserna förändrats relativt måttligt, och konsumtionsförändringarna gäller i första hand long drink-drycker, som nu får säljas i dagligvaruhandeln. Det är ändå möjligt att prisförändringar och nya konsumtionsvanor kommer att leda till förändringar i konsumtionsnivån och i dryckesgruppsstrukturen.

Resandeförseln påverkas dels av inhemska förändringar som påverkar pris och tillgång, dels av prisutvecklingen i Estland och andra grannländer och av hur antalet resor och kostnaderna för resandet utvecklas. Skattehöjningarnas konsekvenser för resandeförseln kan dock inte förutses med någon större tillförlitlighet. Det beror på att höjningarna av alkoholskatten inte nödvändigtvis konsekvent på ett påtagligt och omedelbart sätt påverkat de mängder som rese-

närerna för in. Resandeförseln ökade i samband med skatthöjningarna 2008—2009, men enkätundersökningar som gjorts för att följa förseln har visat att mängderna knappast alls ökade till exempel i samband med skatthöjningen 2012. Å andra sidan ökade resandeförseln märkbart 2013 trots att alkoholbeskattningen inte ändrades.

Mot slutet av 2017 började resandeförseln minska, men det går inte att exakt slå fast de bakomliggande orsakerna till det. En delförklaring torde dock vara att alkoholpriserna steg i Estland efter flera skatthöjningar. Utifrån det tillgängliga materialet går det inte att avgöra i vilken grad skatthöjningen i början av 2018 påverkade resandeförseln i jämförelse med andra förändringar; utöver priset förändringarna i Estland skedde det också förändringar i antalet resenärer och i konsumtionsvanorna. Det är exempelvis möjligt att resandeförseln skulle ha minskat mer, om skatthöjningen inte hade gjorts.

Det förväntas att skatthöjningen medför att konsumentprisindex stiger mindre än knappt 0,05 procentenheter mera än vad det skulle stiga utan höjningen.

De uppdateringar av datasystem som anknyter till genomförandet av skatthöjningen medför mindre kostnader av engångsnatur för myndigheten.

3.2 Samhälleliga konsekvenser

Sociala konsekvenser och konsekvenser för hälsan

Den totala alkoholkonsumtionens korrelation med sociala negativa effekter och negativa effekter på hälsan har varit så gott som oföränderlig, trots att många andra faktorer än den förbrukade alkoholmängden bidrar till dessa negativa effekter. Enligt en grov bedömning för hela befolkningen kommer skatthöjningarna att leda till att de alkoholrelaterade sociala och hälsomässiga negativa effekterna minskar. Den föreslagna skatthöjningen är dock så liten att också konsekvenserna förväntas bli ringa.

Konsekvenser för allmän ordning och säkerhet

Skatthöjningen antas ha positiva konsekvenser vad gäller de negativa effekter som relaterar till den allmänna ordningen och säkerheten. Den totala alkoholkonsumtionens korrelation med brottsligheten har varit konstant i Finland när det gäller onykterhet i trafiken samt brott mot liv och hälsa. Eftersom skatthöjningen är så liten väntas dock också de positiva effekterna bli små.

Konsekvenser för hushållen

Punktskatten på alkohol är en regressiv skatt, vilket innebär att andelen betald skatt i proportion till de disponibla inkomsterna är högre i de lägre inkomstklasserna än i de högre. Den föreslagna skatthöjningen påverkar således hushåll med lägre inkomster mest. Den föreslagna höjningen motsvarar ungefär 0,05 procent av de disponibla inkomsterna i den lägsta inkomstdecilen. I den högsta inkomstdecilen motsvarar höjningen ungefär 0,02 procent av de disponibla inkomsterna. I genomsnitt minskar skatthöjningen de disponibla inkomsterna med 0,02 procent i proportion till de disponibla inkomsterna. Skillnaden i disponibel inkomst mellan de olika inkomstklasserna ökar alltså endast marginellt.

Skatthöjningens inverkan på inkomstskillnaderna har bedömts utifrån Statistikcentralens konsumtionsundersökning från år 2016. Bedömningen på basis av konsumtionsundersökningen är dock endast vägledande, eftersom den inrymmer betydande osäkerhetsmoment. Utifrån konsumtionsundersökningen kan man specificera endast konsumtionsvärdet enligt inkomst-

klass för olika grupper av alkoholhaltiga drycker, medan punktskatten hänförs till alkohol-dryckens litermängd och konsumtionen i liter har bedömts med utgångspunkt i genomsnittspriserna. I verkligheten är de genomsnittliga priserna på konsumerade alkoholdrycker dock olika höga i olika inkomstklasser. Om det genomsnittliga priset på exempelvis den alkohol som konsumeras i de lägre inkomstklasserna är lägre än priset i de högre inkomstklasserna, kommer en uppskattning som grundar sig på genomsnittspriset att underskatta mängden konsumerad alkohol och skattehöjningens konsekvenser för de lägre inkomstklasserna. På motsvarande sätt överskattas då konsekvenserna för de högre inkomstklasserna.

Konsekvenser för företagen

Om alkoholpriserna stiger och den inhemska efterfrågan därför sjunker, kan följden bli att de inhemska producenternas produktionsvolymerna sjunker. Den inhemska bryggeri- och alkoholdrycksindustrin är såväl direkt som indirekt stora arbetsgivare i Finland. Eftersom skattehöjningen endast leder till en mindre prisförändring väntas konsekvenserna för näringslivet dock bli begränsade.

Höjningen av alkoholskatten har motsvarande konsekvenser för turist- och restaurangbranschen och handeln. Eftersom den procentuella prisseffekten av en skattehöjning blir mycket liten för serveringsförsäljningen, blir förslaget omedelbara konsekvenser för restauranger och andra utskänkningsställen mindre än för detaljhandeln. Priselasticiteten för alkoholkonsumtionen på utskänkningsställen har enligt tidigare nämnda undersökningar uppskattats till -0,22, vilket betyder att effekten på efterfrågan skulle minska med mindre än en halv procent. Konsumtionen på utskänkningsställen utgör cirka 13 procent av den statistikförda konsumtionen.

Skatteskillnaden mellan öl som små bryggerier producerar och annat öl ökar som följd av den föreslagna skattehöjningen, vilket betyder att skattehöjningen påverkar de små bryggeriernas ölförsäljning något mindre än den påverkar försäljningen av annat öl.

Genomförandet av de prisändringar som skattehöjningen orsakar ger företagen kostnader av engångsnatur i någon omfattning.

Konsekvenser för jämställdheten

Enligt statistiska uppgifter publicerade av Institutet för hälsa och välfärd är alkoholbruk minst en gång i veckan samt i berusningssyfte vanligare bland män än bland kvinnor. Den föreslagna skattehöjningen påverkar alltså männen mer än kvinnorna.

4 Beredningen av ärendet

Propositionen har beretts vid finansministeriet i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet.

Propositionen hänför sig till regeringsprogrammet för statsminister Sipiläs regering. Enligt regeringsprogrammets skattepolitiska riktlinjer ska tyngdpunkten inom beskattningen flyttas från beskattning av arbete och företagande till i synnerhet miljöskatter. När regeringen hösten 2018 enades om statens budgetproposition för 2019 beslutade den att höja alkoholskatten med 30 miljoner euro för att finansiera en sänkning av beskattningen av arbete.

På grund av tidsplanen har det inte ordnats något remissförfarande om propositionen. Ett propositionsutkast har dock lämnats till rådet för bedömning av lagstiftningen.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2019 och avses bli behandlad i samband med den.

Propositionen har också samband med en proposition med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om punktskatt på läskedrycker, som behandlas samtidigt i riksdagen. Den föreslagna skattenivån för drycker som innehåller mycket litet alkohol har satts till samma nivå som skatten på sockerhaltiga läskedrycker.

6 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 2019.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslaget

Lag

om ändring av lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

I enlighet med riksdagens beslut
ändras bilagan i lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (1471/1994), sådan den lyder
i lag 1053/2017, som följer:

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 4 oktober 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Finansminister Petteri Orpo

ACCISTABELL

Etylalkoholhalt i volymprocent	Produkt-grupp	Skattebelopp
<i>Öl</i>		
— över 0,5 men högst 2,8	11.	9,60 cent/centiliter etylalkohol
— över 2,8	12.	36,50 cent/centiliter etylalkohol
<i>Viner och andra genom jäsnings tillverkade alkoholdrycker</i>		
— över 1,2 men högst 2,8	21.	27 cent/liter färdig alkoholdryck
— över 2,8 men högst 5,5	22.	191 cent/liter färdig alkoholdryck
— över 5,5 men högst 8	23.	275 cent/liter färdig alkoholdryck
— över 8 men högst 15	24.	397 cent/liter färdig alkoholdryck
<i>Viner</i>		
— över 15 men högst 18	25.	397 cent/liter färdig alkoholdryck
<i>Mellanprodukter</i>		
— över 1,2 men högst 15	31.	478 cent/liter färdig alkoholdryck
— över 15 men högst 22	32.	738 cent/liter färdig alkoholdryck
<i>Etylalkohol</i> produkter som hör till position 2208 i tulltariffen:		
— över 1,2 men högst 2,8	41.	9,60 cent/centiliter etylalkohol
— över 2,8	45.	48,80 cent/centiliter etylalkohol
Övriga	46.	48,80 cent/centiliter etylalkohol

Lag

om ändring av lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

I enlighet med riksdagens beslut
ändras bilagan i lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (1471/1994), sådan den lyder
i lag 1053/2017, som följer:

Gällande lydelse

ACCISTABELL

Etylalkoholhalt i volymprocent	Produkt- grupp	Skattebelopp
Öl		
— över 0,5 men högst 2,8	11.	8,80 cent/centiliter etylalkohol
— över 2,8	12.	35,55 cent/centiliter etylalkohol
Viner och andra genom jäsning till- verkade alkoholdrycker		
— över 1,2 men högst 2,8	21.	24,00 cent/liter färdig alkoholdryck
— över 2,8 men högst 5,5	22.	187,00 cent/liter färdig alkoholdryck
— över 5,5 men högst 8	23.	268,00 cent/liter färdig alkoholdryck
— över 8 men högst 15	24.	383,00cent/liter färdig alkoholdryck
Viner		
— över 15 men högst 18	25.	383,00 cent/liter färdig alkoholdryck
Mellanprodukter		
— över 1,2 men högst 15	31.	464,00 cent/liter färdig alkoholdryck
— över 15 men högst 22	32.	718,00 cent/liter färdig alkoholdryck
Etylalkohol produkter som hör till position 2208 i tulltariffen:		
— över 1,2 men högst 2,8	41.	8,80 cent/centiliter etylalkohol
— över 2,8	45.	47,85 cent/centiliter etylalkohol
Övriga	46.	47,85 cent/centiliter etylalkohol

Föreslagen lydelse

ACCISTABELL

Etylalkoholhalt i volymprocent	Produkt- grupp	Skattebelopp
<i>Öl</i>		
— över 0,5 men högst 2,8	11.	9,60 cent/centiliter etylalkohol
— över 2,8	12.	36,50 cent/centiliter etylalkohol
<i>Viner och andra genom jäsnings till- verkade alkoholdrycker</i>		
— över 1,2 men högst 2,8	21.	27 cent/liter färdig alkoholdryck
— över 2,8 men högst 5,5	22.	191 cent/liter färdig alkoholdryck
— över 5,5 men högst 8	23.	275 cent/liter färdig alkoholdryck
— över 8 men högst 15	24.	397 cent/liter färdig alkoholdryck
<i>Viner</i>		
— över 15 men högst 18	25.	397 cent/liter färdig alkoholdryck
<i>Mellanprodukter</i>		
— över 1,2 men högst 15	31.	478 cent/liter färdig alkoholdryck
— över 15 men högst 22	32.	738 cent/liter färdig alkoholdryck
<i>Etylalkohol</i> produkter som hör till position 2208 i tulltariffen:		
— över 1,2 men högst 2,8	41.	9,60 cent/centiliter etylalkohol
— över 2,8	45.	48,80 cent/centiliter etylalkohol
Övriga	46.	48,80 cent/centiliter etylalkohol